

ТОШКЕНТ

Оқшоми

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1986 йил 1 июлдан чиқа бошлаган.

№ 213 (6.702)

1988 йил 16 сентябрь, жума

Баҳоси 3 тийим

Демократия сабоқлари

Раисни қандай сайладилар

Ленин район Советининг олтинчи сессияси ҳақида ўйлар

Шаҳримиз корхона ва ташкилотларида янги раҳбарларни сайлаш тобора кенг қўлланилмоқда. Маълумки, ана шу лавозимларга ўз меҳнат коллективларининг ишончини қозонган, энг обрўли ва муносиб кишилар кўрсатилади. Бу ана шундай сайловларга тайёрийми?

Бу саволга ижобий жавоб бериш мушкул. Биз демократияга, ошкораликка эндигина ўрганилган. Ҳақиқатда, ана шу лавозимларга, ҳақиқатда, кўпчилик ўтавермайди.

Айтиш мумкинки, бу борада Ленин район Советининг олтинчи сессияси депутатлар учун яхши мактаб бўлди. Унда республика пойтахтида биринчи марта район ижроия комитети раислигига сайловлар бўлиб ўтди.

Йилгиланлар ҳажонда, аммо кўпроқ раис лавозимига даъвогарлар ҳажонланганларди. Бир ҳафта муқаддам уларнинг номзодлари район Совети раислигига ўринларининг мажлисида муҳокама қилинган ва сессия қўриб чиқиши учун ҳавола этилган эди.

Сайловларни яхшироқ овоз бериш йўли билан қилиш, бунинг учун рўйхатга икки киши: Ўзбекистон Компартияси Тошкент об-ласть комитети экономика бўлими мудирининг ўринбосари М. Мўйдинов ва Ленин район ижроия комитети раисининг ўринбосари Ш. Ҳикमतовни киритиш ҳақидаги таклиф яқинда қабул қилинган.

Номзодларнинг таржимаи ҳоли билан район Совети депутатлари олдидан танишишди, бу уларни яқиндан билиб олиш имконини берди. Махмуд Мўйдинов 1939 йил 22 мартда, колхозчи оиласида туғилди. Меҳнат фаолиятини 1957 йилда қурилиш-монтаж идорасида ишчилардан бошлади. Армиядан сўнг кўн-галенгера фабрикасида ишлади. Шундан сўнг, 1963 йилдан бошлаб қарийб йигирма йил «Ташкент» заводига туьукас-спе-сар бўлиб ишлади. 1970 йилдан КПСС аъзо-си. 1980 йилда Тошкент олий-партия макта-бининг сиртки бўлимини тугатди. 1982 йилдан М. Мўйдинов Ўзбекистон Компартияси Мар-казий Комитети қишлоқ хўжалиги машина-соз-лиги бўлимининг инструктори бўлиб ишлади. Орадан уч йил ўтгач Янгйўл шаҳар ижроия комитетининг раиси этиб сайланди. 1988 йил-да Ўзбекистон Компартияси Тошкент об-ласть комитетига раис ўтказилди. Шу йилнинг июль ойида Ленин район Советининг депу-тати этиб сайланди.

Ишлаб чиқаришдаги фидокорона меҳнати учун М. Мўйдиновга Социалистик Меҳнат Қадрамони унвони берилган. У кўш Ленин ордени ва «Хўрмат Белгиси» ордени билан мукофотланган.

Шукуралла Ҳикमतов 1947 йил 1-февралда ишчи оиласида туғилди. 1971 йилда Тошкент политехника институтини инженер-қурувчи ихтисослиги бўйича тугаллаб, «Главашкент-стройининг 153-қурилиш трестига ишга йў-ланди. Шу ерда мастер, катта прораб, 1-ку-рилиш участкасининг бошлиғи бўлиб ишлади. Кўрак хирургияси институти, «ВНИИВодГос», «Меҳнат резервлари» кўнгилли спорт жа-миати комплексларини, метронинг «Чилонзор» станциясини бунёд этишда иштирок этди. 1975 йилдан КПСС аъзо-си. Цех партия та-шкilotининг, трест партия комитетининг сек-ретарлигига сайланган. Чилонзор район пар-тия комитети аъзолигига кандидат бўлган. 1983 йилнинг ноябры ойида Ўзбекистон Ком-партияси Тошкент шаҳар комитетига қурилиш ва шаҳар хўжалиги бўлимининг инструктори лавозимига ишга ўтказилди. 1987 йилнинг март ойида Ленин район Совети ижроия ко-митети раисининг ўринбосари этиб сайлан-ган.

Кўриниб турибдики, ҳар икки номзод район ижроия комитетининг раиси лавозимини эгаллашга муносиб. Аммо уларнинг қайси бири сайланади — бунинг сессия ҳал этиши лозим эди. Қизгин баҳслар сессиядан олдин партия группасининг йиғилишдаёқ ажл олиб кетди. Ҳамама ўз номзодини ёқлар, бошқа-ларни ўз фикрининг тўғрилигига ишонтириш-га уриндилар.

Кутилмаганда мажлисининг бошланиши нис-батан оёқсизлашди. Аввал М. Мўйдиновга, сўнгра Ш. Ҳикमतовга сўз берилди. Улар аввалги «лавозимлардаги ўз фаолиятлари ҳақида ҳикоя қилиб бердилар, район олдиде турган муаммоларни кўрсатиб, янги лавози-м-да ишчини оқлашга ҳарбатда берилди.

Депутатлар номзодлар энг муҳим нарсани эшитмадилар: уларнинг бирортаси ҳам ўз программасини аниқ баён этмади, муам-моларни ҳал этишининг йўлларини кўрсатгани йўқ.

Шубҳасиз бунда уларнинг ҳаяжонланганли-гининг таъсири бор. Ҳар кун ҳам шундай ролин бажаришга тўғри келмайдик. Бундай бўлса ҳам ҳама нарсани ҳис-ҳиссонга эга-риниш тўғри бўлмади. Кўриниб турибдики, та-всия этувчи томонларга, Ленин район Совети ижроия комитетига номзодлар билан кўпроқ ишлаш керак эди.

Мўйдинов икки Ҳикमतовни номзодлар-ни муҳокама қилиш чоғида уларнинг шаъни-га кўпгина самийини сўзлар айтилди. Ваҳолан-ки, янгилик қизғин ўтди, деб бўлмасди. Ати-ги беш киши сўзга чиқди.

Эхтимол кўпчилик сайловларнинг тақдир-и олдидан ҳал қилинган, деб ўйлаган бўлса керак. Узингиз ўйлаб кўринг. Ш. Ҳикमतовни ҳам аввалги, ҳам ҳозирги ишн юзасидан районнинг кўпчилиги аҳолиси, корхона ва ташкилотларнинг раҳбарлари, депутатлар ах-ши билишади. М. Мўйдинов эса аксарият де-путатлар учун янги, нотаниш одам, у билан таржимаи ҳоли аэилган арақ орқали ва коллективлардаги айрим учрашулар орқали танишишган.

Шу ўринда ўз-ўзиндан савол туғилади: ол-диндан махсус сайловдаги комиссияси та-шкит этилса, махкур комиссия район ижроия комитети раиси учун зарур фазилатларни белгилаб чиқса, номзодларни қўриб чиқи-б, уларни тасдиқлаш ҳақида партия группаси йиғилишига таклиф билан чиқса ахши бўлмас-миди?

Сайловдаги кампаниясининг яна бир кам-чилигини қайд этиб ўтишга тўғри келади — бу ҳам бўлса ошкоралик билан боғлиқ. На-ҳотки, даъвогарларнинг таржимаи ҳолини, уларнинг аниқ программасини матбуотда эълон қилиш, номзодлар муҳокамасини ўт-казишнинг имкони бўлмаган бўлса! Депутат-лар ўз навбатида ана шу номзодларнинг аҳоли ўртасида кенг муҳокамасини ташкит этишган бўларди, уларнинг ҳар иккиси билан яқиндан таништирар эди. Сессияга келганда улар ўз фикрларини эмас, сайловчилар фик-рини баён қилган бўлишарди. Афсуски, ном-зодларнинг меҳнат коллективларида, истиқо-мат жойларидаги учрашувлари ҳам кам бўл-ди.

Сессия мажлиси давом этади. Яхшироқ овоз бериш учун рўйхатга М. Мўйдинов ва Ш. Ҳикमतовларнинг фамилияларини киритиш ҳақида таклиф тушади. Ҳисоб комиссияси иш-га киришади.

Шу вақт ичиде сессия район меҳнатқаш-ларини коммунистик руҳда тарбиялашда ма-даният муассасаларининг ролин ошнриш тўғрисидаги масалани муҳокама қилди, бош-қа ташкилий масалаларни қўриб чиқди ва улар юзасидан тегишли қарорлар қабул қил-ди.

Танафусда депутатлар бюллетенларни олиб, номзод танилашди ва тоқатсизлик билан овоз бериш натижаларини кута бошлашди. Нисбат кутилган дақиқалар етиб келди. Овоз бериш натижалари эълон қилинганда зал суку-натга чўкди: «Сессияда 150 депутат ҳозир бўлди, 150 бюллетень тарқатилди, очиб кўрил-ганда 150 бюллетень борлиғи аниқланди, тўрт бюллетень яроқсиз деб топилди. Мўй-динов учун 62 овоз, Ҳикमतов учун 84 овоз берилди», деб эълон қилинди.

Ҳақиқат қарор топгандек эди. Аммо Ўзе-бекистон ССР шаҳар, шаҳарлардаги район, халқ депутатлари Советлари тўғрисидаги Қону-нин 47-моддасига кўра номзодлардан бири учун район Совети берча депутатларнинг 50 процентдан зиёди овоз берган тақдирдагина Совет қарор қил қилинган, деб ҳисоблана-ди. Ваҳоланки районда 195 депутат бор. Шу-нинг учун биринчи тур сайлов натижалари-ни сессия ҳақиқий эмас деб эътироф этди ва иккинчи тур овоз беришини шу кунги ўтказиш ҳақида қарор қабул қилди.

Мажлис қўзғилиб кетгандек, одамлар чар-чаган, ҳозир ҳамама ўз фикрлари билан банд-дек туюларди. Аммо бунинг акси бўлди. Сайлов жараёни ҳамаки қизиктириб қолди. Улар бир-бирларининг сўзларини бўлиб, минибга кўтарилишарди, ўз номзодларини қизгин тарғиб қилишарди.

Депутатларнинг иккинчи тур натижаларини нақадар сабрсизлик билан кутганликлари ту-шуларди. Аммо у ҳам кутилган натижани бергани йўқ. Қўнғига ташланган 134 бюллетен-нинг учтаси яроқсиз деб топилди. М. Мўйди-нов учун 63 депутат, Ш. Ҳикमतов учун 68 депутат овоз берди.

Шу ўринда овоз беришининг биринчи ва иккинчи турларида иштирок этган депутатлар оми ўртасидеги фарқ таъжуб уйғотди. 16 киши сессия раисидан рўхсат олмай, ўзо-б-шимчалик билан кетиб қолбди. Ахир бу Совет ҳокимиятининг райондаги энг олий қонуи чиқарувчи органи, район Совети сес-сиясига ҳурматсизлик эмасми? Ана шундай депутатларда ўз сайловчиларни, ўз райони тақдирини учун масъулият ҳисси бўлиши му-мкинми?

Шундай қилиб, иккинчи тур сайлов натижа-лари ҳам ҳақиқий эмас деб топилди. Қайд этиб ўтилган камчиликларга қарамай бунда киминдир айбаш қилди. Район ижроия ко-митети, район Советининг депутатлари сес-сияни ўтказиш учун қисқа вақт ичиде талайгина ишларни амалга оширдилар. Яна бир қар-ра тақрирлардан, узоқ давом этган тургул-лик давридан сўнг бизга «обшленинг синф мактаб парталарига ўтиришган, янгилик фикр юритиш ва меҳнат қилишга, демократияга ўрганишга тўғри келди. Биз бу йўналишда дастлабки қадамларни қўйялмиш холос.

Депутатлар бир мунча кеч, ўзаро сўхбат-лашиб уй-уйларига тарқалишди. Улардан бирининг: «Содир бўлаётган воқеаларнинг ўзи ахши, далам биз ўйлай бошляпмиз...» деган сўзлари ёдимда қолди.

Кеча Ленин район Совети ижроия комите-ти раислигига сайловларнинг иккинчи тури бўлиб ўтди. Этан бир ҳафта мобайнида М. Мўйдинов ва Ш. Ҳикमतов депутатлар бил-лан қўшмача учрашдилар, уларнинг ном-зодларини муҳокама қилинган доимий ко-миссиялар ишда иштирок этишлар, 8 сен-тябрь кунин сессия мажлисини ўзбошимча-лик билан ташлаб кетган депутатлар жид-дий оғохлантирилди.

Учинчи тур, сўзга чиққанлар кўпроқ бўл-ганлигини айтмаганда, аввалгиларидан де-ярлик фарқ қилгани йўқ. Натикда М. Мўйдинов учун 70 овоз, Ш. Ҳикमतов учун 87 овоз берилди.

1983 йилда қабул қилинган Шаҳар, ша-ҳарлардаги район халқ депутатлари Со-ветлари тўғрисидаги Қонун замондан ор-тада қолган кўринмади. Чўнқ, ўша вақтларда биргина номзод кўрсатилар, ҳамама унинг номзодини ёқлаб ёки рад этиб овоз бе-рарди.

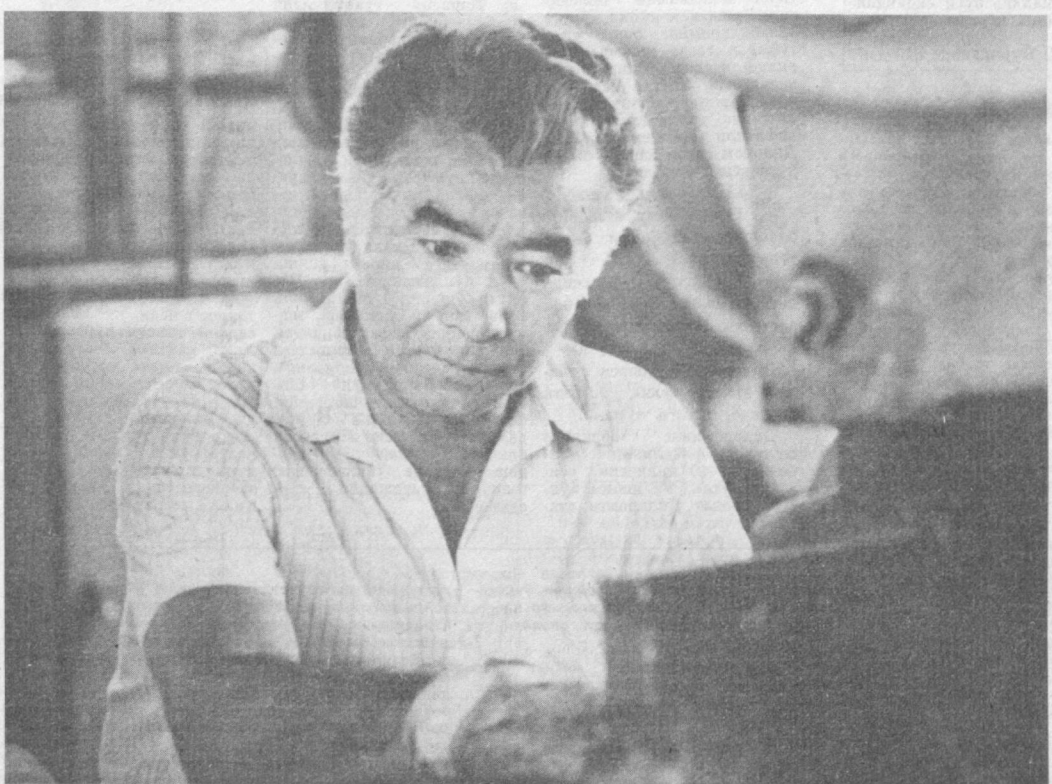
Шунда район Совети партия группаси-нинг ишчилик йиғилиши бўлди. Унда коммунист-депутатлар сессияга учала тур-да энг кўп овоз тўплаган бир номзодни ялпк овозга қўйиш ҳақидаги таклиф бил-лан сессияга чиқишга қарор қилдилар.

Сессия раиси сайлов ижумларини эл-лон қилиб улгурмай, Ленин район Совети ижроия комитетининг янги раиси — Ш. Ҳикमतовни зал гулдўрос қарсақлар билан табриқлади.

Янги раисин биринчи бўлиб М. Мўйди-нов табриқлади.

В. СЕРГЕЕВ.

ЗАМОНДОШИМИЗ

Ишчининг пок виждони

Ишчи! Бу аниқ сўз заминда бахт-саодат рамиз бор. Ишчи бўлиш эса осон эмас. Ишчи бўлиш қийин, жуда қийин. Бу касбин эгаллаш осон деб ўйловчилар ёки бу-ундан Янроқ ё бўлмаса енгил-ели ишга ўрганган, «Ку-нинг ўтса бўлди, у ёғи билан нима ишим бор» дейдиган одамлардир. Ҳақиқий ишчи эса ҳақло меҳнатининг қад-рига етди, ишлайётган корхонасига, катта-кичикка нафи-тегаётганидан фараҳланади, ўз устиде тинмай озиқланади.

Махмуд бундан ўн йилча бурун Тошкент таъриба-техника ва ҳисоблаш техникаси ремонт заводидаги но-стандарт маҳсулотлар цехида штамповаччи бўлиб ишлай бошлаганидаёқ меҳнати оғирлигига тушуниб етганди. Иш-чи виждони ҳақида кўп мулоҳаза юртди. Сиртдан қара-ганда оддий туғилган касбининг масъулиятини чуқур ҳис-этди. Ўзи боладикдан шундай эди, бирон нимага кир-иш-са обдон ўйларди, ишнинг қўл урарди. Қўл узида иш қилишни ёқтирмасди.

У аввал ўз виждони олдиде қийналмаслиғи учун ях-ши ишлашга иштирарди. Энди ишор сифатида танилган бошқалар олдиде уялиб қолмаслиғи учун ҳам тер тўқайди. Сабаби эса оддий: у пешқадам, у коммунист. Бу шараф-ли ном унга катта масъулият юқайди. Ахир завод парт-бюроси аъзоси сифатида ҳаммасиларни ишдаги камчи-лигини кўрсатиб, зарур маслаҳат бериши учун ўзи билин-дон, маҳорати етук бўлиши керак-ди.

Кескалар айтди: «Бир ишни қойиллатган одам бош-қасини ҳам қойиллатади. Бундайларнинг қадамидан ўт-чақнайди». Махмуд Собитов ҳақида гап кетса коллектив-

Тонгги газеталарда

○ КПСС Марказий Коми-тетини Бош секретари М. С. Гор-бачевнинг Красноярск ўласи-га амалий сафари давом эт-моқда. Кеча у Абақанда, Шу-шенскийда, Саяно-Шушенский гидроэлектростанциясида бўл-ди. У ерларда бўлиб ўтган уч-рашувлар ҳақида батафсил ҳисобот бугун тонгги газе-таларда эълон қилинган.

○ Яқинда СССР Давлат ака-демик рус хори ва РСФСР халқ артисти профессор В. Минин раҳбарлигидаги Мос-ква камер хори Роднион Шед-рининг янги асари — Н. С. Лесковнинг повести асосидеги «Мўҳрланган фаршаси» хор музикасини ижро этди. Бу-гун «Правда» газетасида «Му-зиканинг азаллий қадри» сар-лавҳаси остида композитор

Роднион Шедрин билан сўх-бат эълон қилинган.

○ Тарихга ҳозирги қизик-иш, шак-шубҳасиз, бўлажак тадқиқотчилар учун қайта қу-риш даврининг энг характер-ли белгиларидан бири бўлади. Биз эса ўтмиш ҳақидаги би-лимларга кўп йиллик очлик қандай қондирилётганлиғи билан қаноатлана олмаймиз. Дарсликлар ва монографиялар эскириб қолди, мактабларда тарих фанидан имтиҳонлар бе-кор қилинган. Тарих фани та-назуулин қандай енгиб ўтаёт-ти! «Известия» газетасининг «Тарих ва тарихчилар» сарла-ҳали мақоласида СССР Фа-нлар академиясининг муҳбир аъзоси, «Вопроси истории» журналининг бош редактори А. А. Искандеров билан ана шу ҳақида сўхбат берилган.

Сўнги

соатда

ТАСС ХАВАРИЛАРИ ВА
МАРКАЗИЙ МАТБУОТ
САҲИФАЛАРИДАН

○ БЕРЛИН. Жаҳондаги сиё-сий ва ҳарбий вазият юнобий тарзда ривожланмоқда. Халқ-аро муносабатларда ахшилик сари бурилиш кўзга чалин-моқда. ГСРП Марказий Коми-тетини Бош секретари, ГДР Давлат Кенгаши ва Миллий Мудофаа кенгашининг Раис-и Эрх Хонекер ана шу ҳақида гапирди. У Берлинда ҳарбий академияларни битириб чи-қувчилар ҳузурида нутқ суз-лаб, НАТО билан Варшава Шартномаси ўртасидеги бево-сий ҳарбий можаро ҳавфини чеклашга муваффақ бўлинга-нини таъкидлади. Уртача ва катта оқисини ракетапарини тугатиш тўғрисидаги Совет — Америка Шартномаси шун-и исботлаб бердики, реализм ва эзгу хоҳиш-ирода нақибон этилса, қурол-програли чек-лаш ва қуролсизланиш йўлида сезиларли натижаларга эри-иш мумкин.

○ НЬЮ-ЙОРК. Аэроавти-ка ва космик фазонинг тадқи-қоти миллий бошқармаси (НАСА) кўп марта фойдала-ниладиган «Дискавери» кос-мик кемаси учурилгандаги аниқ кунини эълон қилиш-ни бошқа кунга қўйирди.

Бунинг икки сабаби бор. Биринчидан, кема система-лари ва ердаги ускуналар системаларини икки кунлик якуловчи текшириш чоғида асосий ёнилги бақидан суюл-тирилган кислород бир неча бор чиқиб кетгани қайд этил-ди. Экспертларнинг фикрича, бу ҳафсизликка таъсир эт-майдик. Бундан ташқари НАСА «Гилберт» бўрони АҚШнинг жанубий штатларини қаери-дан ва қандай куч билан ўти-ши аниқ маълум бўлмагунча учини сенасини эълон қилмай туришни мақбул деб топди. Америка космодроми Флори-да штатининг Кенневерал қўл-тигида жойлашган.

○ СТРАСБУРГ (Франция). Фластинг Озолиқ ташкилоти ижроия комитетининг Раис-и Янр Арафатнинг Европа пар-ламентига визити аяунланди. Европа ҳамжамияти маҳалла-ларининг сайлаб қўйилгандаги ушбу органдеги социалистлар группасининг тақдирига кўра, Янр Арафат бу ерга келган эди.

Визит чоғида у Европа пар-ламентигаги социалистлар группасини ва коммунистлар группасининг намоёндалари билан, ҳозирги вақтда Европа иқтисодий ҳамжамиятининг раҳбарлик органларида раис-лик қилаётган Греция ташқи ишлар министри Карлос Папу-лиас, Франция давлат ми-нистри Ролан Дюма билан Янр Шаркадди аҳолини бар-тараф этиш муаммоларини муҳо-кама қилди. Фластинг раҳ-барини бошқа бир қанча учра-шувлар ва сўхбатларда ҳам қатнашди.

○ ВАШИНГТОН. Сенатнинг ташқи ишлар комитети Жану-бий Африкага қарши иқтисо-дий ҳақо чораларини қучай-тириш тўғрисидаги қонун лойи-ҳасини маъқуллади ва уни тула составида сенатнинг қў-риб чиқиғи учун тақдим этди. Қонун лойиҳаси овозга қўйилганда ушбу комитетга кирган 10 та сенатор дема-кратнинг ҳаммаси лойиҳани маъқуллаб, комитетнинг рес-публикачилар партиясига ман-суб бўлган жамаи 9 аъзоси эса лойиҳага қарши овоз бер-ди. Демократлар ташаббуси билан ола сурилган қонун лойиҳасида Претория қонун савдо алоқаларини деярли бе-тамом тўтатиш, Жанубий Аф-рикадан Американинг қати-на маблагларини чиқариб олиш назарда тутилди. Ушбу қонун лойиҳасида маълумрат-нинг қаршичилиги қарамай, 1986 йилда конгресс ирқи-режимга қарши маъқуллаган жаҳо чораларига нисбатан ҳам яна каттироқ чоралар кўзда тутилган.

○ НЬЮ-ЙОРК. Ноябрь ойи-да бўладиган президент сай-ловда республикачилар пар-тиясидан номзод, АҚШнинг ҳозирги вице-президенти Ж. Буш ўз рақиб, Массачусетс штатининг губернатори демо-крат Майкл Дукакисдан сай-ловдаги пойғасида олдиде бормоқда. Галлап институти ўтказган жамоатчилик фикри-ни миллий микроскопда набазда-ниб сўраб билиш натижалари шунки кўрсатдики, Бушини ҳозир америкалик сайловчиларнинг 49 процент, Дукакисини эса 41 процент қўллаб-қувватлаётган-ди. Си-Би-Эс телекомпанияси ва «Нью-Йорк таймс» газетаси бундан савт илгарироқ ўтказ-ган жамоатчилик фикрини сў-раб билиш натижалари ҳам номзодлар ўртасидеги ана шундай фарқи кўрсатган эди.

○ СОФИЯ. Болгариянинг Илленци станциясида темир йўл фалокати юз берди. БТА агентлигининг хабарига кўра, станция территориясидеги ма-нөөр состави София—Горне—Орхоявица маршрут бўйлаб кетаётган теъзорер пассажир поезди билан тўқнашиб ке-тган. Тўқнашда 9 оқибатда 6 киши ҳалок бўлди, 60 йўловчи касалхонага етқиқилди. Улар-нинг орасида аҳоли ноқор бўлган кишилар ҳам бор.

Вокзал содир бўлган жойга БХР Министрлар Советининг Раиси Георгий Атеновас ва БХР ички ишлар министри Димитр Стоянов келдилар.

Озор чеканларга ёрдам бериш, йўловчиларни жуна-тиш, темир йўлда ҳаракатни тиклаш учун шошилинч чора-лар қўрилди. Фалокат сабаб-ларини аниқлаш учун ҳукумат комиссияси тузилди.

А. АЛИЕВ.

Шаҳар—қишлоққа

Мададкор бўлишмоқда

Шу кунларда колхоз ва совхозлардаги ҳосилни йи-ғиб-териб олишда кўпгина шаҳарликлар дала меҳнат-чиларига яқиндан ёрдам беришляпти.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Микробиология институтининг 25 нафар олимидан иборат бригада Янгйўл районидеги Усмон Юсупов номидеги Халқобод агропоент ишлаб-чиқариш ноҳиятига 2-бўлимда ҳўл мева ва сабзавот теримидеги актив иштирок этмоқдалар.

Уларнинг ҳар бири кунига 80-100 килограммдан мева ва 150-200 килограммдан сабзавот топширишляпти. Бригада бўйича кунига 2-2,5 тонна мева, 3-3,5 тонна сабзавот йиғиштириб олинмоқда. Пешақадардан Лолашон Жуманазова, Мурод Абдиев, Ойқиз Нурму-хамедова, Қокил Махмудов ва Раҳматулла Холмухаме-дов касбдошларига намуна бўлишмоқда.

А. ДАМИНОВ.

Крим-татар тилида

Тошкент Давлат педагогика институтиде крим-татар тили бўйича мутахассис кадрлар тайёрланмоқда. Олий ўқув юртининг филология факультетиде фаолият кўр-сатётган крим-татар тили кафедраси ўқитувчиларин зарур ўқув-методик адабиётлар билан қуроллантириш йўлида кўпгина ишни амалга оширмоқдалар.

Ўзбекистон ССР халқ таълими министрининг ўқув-ме-тодика совети томонидан крим-татар тили мутахассис-лар секцияси ташкил этилди.

Секция ўқув-методик адабиётлар, дарсликлар тайёр-лаш билан шуғулланади.

Шу кунларда крим-татар тили ва адабиёти бўйича программа-лар тузилиб, дарсликларни тайёрлаш устиде қизғин иш олиб бориламоқда. Жаман 11 та дарслик ҳақида 7 та программа босмага тайёрланиди. Уларни босқичма босқич чоп этиш кўзда тутилди.

Телетайп лентасидан

● САН-ФРАНСИСКО. Эн-Би-Си телекомпанияси Жорж Буш ва Майкл Дукакинсинг Калифорнияда гаёбага эришиш имкониятларини «рақамлар учини билан йодолайдиган бўлиш» бир хил деб ҳисобламоқда. Мамлакатнинг энг катта штатидаги 1200 киши фикрини сўраб билиш шундан далolat бериб турибдики, потенциал сайловчиларнинг 44 проценти ҳозирги вақтда вице-президенти ва 42 проценти Массачусетс штати губернаторини қўллаб-қувватламоқда.

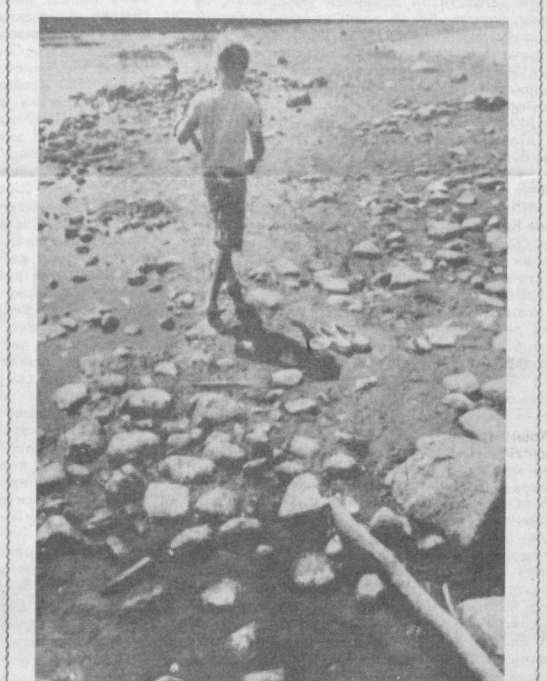
Калифорния аҳолисининг қарийб 40 проценти ташкил этадиган майда миллат аҳолилари Дукакинс яқиндорлар. Негрлар жамоасида демократик партиянинг номзоди Бушга нисбатан 50 процент устунликка эга. Испан тилида гаплашадиган жамоада эса Дукакинсга 55 процент, вице-президенти эса 37 процент сайловчи овоз бериш ниятида. Ҳар қалай мутасаддислар испан тилида гаплашадиган жамоа ноябрдаги ўртасида Буш қўлланганидан кўра кўпроқ мадада эга деб ҳисоблашмоқда.

● МАНИЛА. Жаҳондаги 140 мамлакатда 111 минг нафардан кўпроқ одам спид касалини чақилганлиги қайд этилди. Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг Филиппин пойтахтида очилган регионал конференциясида ана шу хавфни ва ҳозирча бедаво дорд тез тарқалиб бораётганидан далolat берувчи рақамлар айтилди. Конференцияда Жануби Шарқий Осиё ва Тинч океандаги 24 мамлакатдан 90 делегат иштирок этишмоқда. Ана шу конференцияда тарқатилган жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг баёотида спид касалига йўлқўнган кишиларнинг расмий статистика маълумотларидеги қарағанда икки баравар кўп бўлиши мумкин, деб таъкидланади. АҚШда спид билан оғирган одамлар сони энг кўп бўлиб, 71171 кишига етди, шундан кейинги ўринларини Франция ва ГФР олиб турибди.

● КОНТРАСЛАРНИНГ БЕДОДЛИГИ
МАНАГУА. Қўшма Штатлар

Жаҳон маълумотлариға кўра, Йеллоустон миллий паркидан ташқари, ҳозир мамлакатнинг яна 34 районида ёнғин бўлимоқда. Қарийб 1,5 миллион гектар ўрмонзор қуриб қол бўлди ёки ёнмоқда.

● ОБЪЕКТИВДА—АҚШ

Қўшма Штатлар территориясининг аксарият қисмида ҳалокати қўрқоқчиликка сабаб бўлаётган ҳаддан ташқари иссиқ ҳаво сақланиб турибди. Американин 20 дан зиёд шахрида термометрининг симбол устун рекорд нуқтага кўтарилди. Эн-Би-Си телекомпанияси Миннеаполисда (Миннесота штати) қайд этилган цельсий бўйича 37 даража иссиқни «энг ғаройиб рақам» деб атади.

СУРАТДА: Миннесотадаги савлашиб қолган Миссисипи дарёсининг манзараси.

Рейтер — ТАСС телефотоси.

ҚОНУНГА ХИЛОФ ЭМАСМИ?

Қарийб 3.300 япониялик филиппинликлардан кўчириб ўтказилган ўзганинг буйраги билан яшамоқда. Иммиграция ва депортация масалалари бўйича комиссия тергов натижаларига асосланиб, ана шундай рақамини келтирди.

Буйракларни олиб-сотиш билан шуғулланувчи синдикат уларни Маниланин Мунтингула районига жойлашган «Билит» қамқонхонас маҳбустларидан олишни аниқлади. Кесиб олинган буйрак учун маҳбус 15 минг песо олади. Япониялик беоморни операция қилиш ва қасалхонага ётишиш аслида 150 минг песога тушиб қарамай, синдикат ундан 2,7 миллион песо (қарийб 135 минг доллар) ундириб олади. Гап уларнинг мўайи даромад олиш пайтида эмас. Ахир бу қонунга хилоф эмасми?

Х. Дилоромнинг куйинганича бор. Дарҳақиқат, ер билан битта бўлиб ётган газламаларини, арава ахтариб қимматли вақтларини йўқотаётган ишчи қизларни кўриб ачинаиб кетасан киши. Цех мастери Татьяна Аскарова Фаткуллина Дилором ҳақида ҳаминча тўқинланиб сўзлайди:

— Оловқалб қиз. Камчилка аёвсиз, талабчан. Мехрибон. Бригадага раҳбар этиб тайинлаганимиз. Дилоромдан ҳамма хўрсанд. У ёрдамни, билганини ҳеч қимдан аямайди. Умуман у цехимиз қиз. Қаранг, — деди Татьяна Аскарова чўнтагидан қизғиш ён дафтарчадан чиқариб бизга кўрсаткан, — бу Дилоромнинг бригадаси кўрсаткичлари.

Дастурчида рақамлар—121,5 — 122—123,4 процентлар ойллик топшириқларини бажарибганилигини билдирса, ёнидагилари эса маҳсулотнинг биринчи ва иккинчи сортларга қабул қилинганлигини билдирди.

Бу йил партиянингнинг Бутуниттифоқ тарихий XIX конференцияси бўлиб ўтган йил. Дилором етакчилиги қилган бригада конференция қарорларидан руҳланиб, меҳнатда янги-янги зафарлар қўймоқда.

Назорат-саралаш цехи. Сараалаш қўл-ағдлатари тиймайдиган, қўл-ағдлати тегмай қачон ҳаракат қилганда лавор қизлар бугунги кун, йўқ-йўқ, келажак ишчи билан ёнимоқда. Чунки улар сафни юлдуздек ёритувчи Дилоромдай қизлар бор.

В. ОРИПОВ.

Республика янгиликлари

ТЕМИРИЎЛЧИЛАРНИНГ ФЕРМАЛАРИДА

Ўрта Осиё темир йўлининг кўпчилик ёрдамчи хўжаликлари меҳнатчилари қиш олдин чорваларларнинг ферма ва турар жойларини ремонт қилиб беришди. Ташкент яқинидаги «Ўзғариш», Мирзачўлдаги «Первомаец», «Қашқадарё» ва «Самарқанд» совхозларида молхоналарини сув билан таъминлаш чораларини ҳам қўриб, планга мувофиқ ел-хашак қамланди. Озуқа тайёрлаш ҳам давом этапти: ана юзлаб тонна ел-хашак қамланади.

Мева ва узумларни териб олиш ҳам ёрдамчи хўжаликлари ишчиларининг кузги ташвишлари жумласидандир; мева билан узум магистралнинг узоқ участкаларидаги ошхоналарга юборилди ва меҳнатчиларга сотилди. Мингга қўйга мўлжалланган қўра қўриляпти, силос бостириш учун бетон ҳовузлар тайёрланаяпти.

СИБИРЛИКЛАРНИНГ ЎЗБЕКИСТОНДАГИ «ПОЛИЗИ»

СССР Газ саноати министрининг ёрдамчи хўжалиги бўлган «Дружба: Шўртан — Уренгой» совхоз Украина газчиларига икки вагон қовун-тарвуз жўнатибди. Сибирликларини янги мева ва сабзавот билан таъминлаш учун тузилган бу совхоз ҳозир тармоқнинг йўл харажатларини қоплашга тайёр бўлган ҳар қандай коллективига маҳсулот реализация қилиш орқали ўз таъсир доирасини кенгайтирди.

Бу йилги ҳосил жуда яхши бўлди. Бунда мейвёрида сугорилган ҳам, ўқитилган оқиналар ишлатилиши ҳам, полиз маҳсулотларининг пишишига йўл қўйилган иссиқ ёз ҳам ёрдам берди. Эртаги картошка ҳосили ҳам мўл бўлди.

Ёрдамчи совхоз миқозлари орасида Харьков ва Киев, Оренбург ва Ухта газчилари бор. Лекин томенликлар асосий истеъмолчи бўлиб қоляптилар. Уренгойга 500 тонна полиз маҳсулоти жўнатилади, яна шунчаси жўнатишга тайёр: эртаги картошка келсак, ун харажатлар билан ҳисоблашмай, Сибирга ҳатто самолётларда юборилди. Уренгойдан келган кучли «Алкан» автофургонлар 110 гектар майдонда етиштирилган ҳосилни олиб етди. Сибирлик тажрибали шоёрлар бир неча минг километрлик маршрутнинг уч суткада босиб ўтадилар.

Энди Сибирга қашқадарьликлар етиштирилган бир ярим минг тонна пиз жўнатилади: Унинг ҳар бир тоннаси хўжаликка 500 сўмга қарамд келтирилади, шу маблагнинг асосий қисмидан ишлаб чиқаришни кенгайтиришда фойдаланилади.

ЭТАГ.

— Сиз балоғат ёшидасиз

Лобар ишчи қизлар

Ўрта мактабни битирган Дилором бошқалардек олий ўқув юртига ҳаракат қилмади, совхозда қолди ишлади. Токзорларга ишлов беришдан тортиб то узумни йиғиштириб олишгунча тер тўкиб меҳнат қилди. Ҳозир эса Ташкент тўқимачилик комбинатининг пардозлаш фабрикасига қарашли назорат-саралаш цехида ишламоқда. У нафақат фабрикада, балки корхонада илор ишчилардан бири ҳисобланади. Ойлик план-топшириқларини ошириб адо этмоқда. Цех коллектив Дилоромнинг юксак хизматларини, ишлаб чиқаришдаги новаторлигини ва жамоат ишларидаги активлигини ҳисобга олиб, унга халқ хўжалиги институтига қириб ўқиниш учун йўллама берди. Иш билан қўлини бирига олиб бораётган бу жонқар ишчи қиз сақини нафар ишчилардан бирига бригадасига етакчилик қилишдек вазифа юкланди. Бирор кун йўқки, бригада қўлини топшириқни бажаришда бўлсин... Бригада аъзолари Осиё Пулатова бригадаси билан мусобақадор. Ҳозирча иккиси ҳам тепша-тег натижалар кўрсатмоқда.

— Мақсадга етиш учун бугун куч ва имкониятларимизни ишга солашимиз. Халқимиз талабига мос келувчи ишчи ва пухта газламалар ишлаб чиқарамиз. Кейинги пайтларда биз пардозловчилар адресига ҳам қўллаб-қўлланган бўлимоқда. Бунинг сабаби, тайёрлаётган газламаларининг сифат-сизилгидир. Баъзан брак маҳсулотни кўриб қўнглинг хижил бўлади. Бу ҳол баъзада беш-ўн мартаба тақдорланади. Ишнингизга салбий таъсир кўрсатмоқда. Ҳам вақтдан ютқазамиз, ҳам неча-неча метрлаб маҳсулот чўнтага чиқиб кетади. Алам қилгани кишига, — деди Дилором куйиниб.

— Ахир бунга газлама ҳолига келтиришга қанча ишчи кучи сарф бўлган. Негиз меҳнатининг қадрламаймиш, маҳсулият ҳиссини

— Не, Дилором, нега ҳаёл сўриб қолдинг...

Дилором овоз келган томонга ўтирибди, дугонаси Осиё қўлини сираб турарди.

— Ахир бугун цехимиз, қолаверса фабрикаимиз коллектив учун улкан байрам. Сафимиз қўнайпти. Қандай яхши! — деди Осиё Дилоромнинг қўлини дўстона сиқиб.

— Биласанми Осиё, ҳозир шу қизларни кўриб бундан етти йил олдин мен ҳам ишчилар сафига қабул қилинганимни эслайман. Шу қизлардай ҳалжон, ишчиларнинг умумсизлиги. Ишда брак қилиб оқибатда илтироз чекганимни билсанг эди. Яхши ҳам қўлини кўрган онахонларимиз бор, улар туғилган тезда ишмида бурлиш асади. Мана ишлаб келаямиз. Уларга ҳам билмаганиларни ўргатамиз. Ҳа, айтаман, қанча газламанинг сифатини текширдим? — Дилором савол назари билан дугонасига қаради.

— 11.200 метр. Ўзинг-чи?

— 11.500 метр. Яна бир-ошмиромнинг эдим, бироқ товар етмай қолди.

— Қўйил, улоқ ана сенда кетибди-да, — Осиё севиниб дастгоҳи ёнида турган гулни олиб дугонасига тутди.

Дилором дугонаси тақдим этган гулни баерига босди-ю, халғга чўмди...

Дилоромнинг болалиги Булунгур районининг «Ўзбекстон 40 йилгига» совхозига ўтди. Ўз ишига бўлган савдоқат Дилоромга ота-

насида юққан. Сапуврга ва Малик Халиловлар ўз фарзандларига камтарлиқ, ишчанлик ва ҳамдардликни сингдиришган. Ун фарзандни тарбиялаб юлга етказган, Сапуврга ая ҳозир пенсия таштини сўрмоқда. Малик ака инженер бўлиб ишламоқда.

— Бир ғайрат қилсанг ўтиб кетамиз, — деди бригада қизларидан Сорахон Унгарова.

Унга бошқалар—Гуля Янтурна, Тамара Банитова, Жонгул Серикбоева, опасини Муқаддас ва Муқаддам Аширвалар чувиллашиб қўйилишди.

— Сиз балоғат ёшидасиз

— Бир ғайрат қилсанг ўтиб кетамиз, — деди бригада қизларидан Сорахон Унгарова.

Унга бошқалар—Гуля Янтурна, Тамара Банитова, Жонгул Серикбоева, опасини Муқаддас ва Муқаддам Аширвалар чувиллашиб қўйилишди.

— Сиз балоғат ёшидасиз

— Бир ғайрат қилсанг ўтиб кетамиз, — деди бригада қизларидан Сорахон Унгарова.

Унга бошқалар—Гуля Янтурна, Тамара Банитова, Жонгул Серикбоева, опасини Муқаддас ва Муқаддам Аширвалар чувиллашиб қўйилишди.

— Сиз балоғат ёшидасиз

— Бир ғайрат қилсанг ўтиб кетамиз, — деди бригада қизларидан Сорахон Унгарова.

Унга бошқалар—Гуля Янтурна, Тамара Банитова, Жонгул Серикбоева, опасини Муқаддас ва Муқаддам Аширвалар чувиллашиб қўйилишди.

— Сиз балоғат ёшидасиз

— Бир ғайрат қилсанг ўтиб кетамиз, — деди бригада қизларидан Сорахон Унгарова.

Унга бошқалар—Гуля Янтурна, Тамара Банитова, Жонгул Серикбоева, опасини Муқаддас ва Муқаддам Аширвалар чувиллашиб қўйилишди.

— Сиз балоғат ёшидасиз

— Бир ғайрат қилсанг ўтиб кетамиз, — деди бригада қизларидан Сорахон Унгарова.

Унга бошқалар—Гуля Янтурна, Тамара Банитова, Жонгул Серикбоева, опасини Муқаддас ва Муқаддам Аширвалар чувиллашиб қўйилишди.

— Сиз балоғат ёшидасиз

— Бир ғайрат қилсанг ўтиб кетамиз, — деди бригада қизларидан Сорахон Унгарова.

Унга бошқалар—Гуля Янтурна, Тамара Банитова, Жонгул Серикбоева, опасини Муқаддас ва Муқаддам Аширвалар чувиллашиб қўйилишди.

— Сиз балоғат ёшидасиз

— Бир ғайрат қилсанг ўтиб кетамиз, — деди бригада қизларидан Сорахон Унгарова.

Унга бошқалар—Гуля Янтурна, Тамара Банитова, Жонгул Серикбоева, опасини Муқаддас ва Муқаддам Аширвалар чувиллашиб қўйилишди.

— Сиз балоғат ёшидасиз

— Бир ғайрат қилсанг ўтиб кетамиз, — деди бригада қизларидан Сорахон Унгарова.

Унга бошқалар—Гуля Янтурна, Тамара Банитова, Жонгул Серикбоева, опасини Муқаддас ва Муқаддам Аширвалар чувиллашиб қўйилишди.

— Сиз балоғат ёшидасиз

— Бир ғайрат қилсанг ўтиб кетамиз, — деди бригада қизларидан Сорахон Унгарова.

Унга бошқалар—Гуля Янтурна, Тамара Банитова, Жонгул Серикбоева, опасини Муқаддас ва Муқаддам Аширвалар чувиллашиб қўйилишди.

— Сиз балоғат ёшидасиз

— Бир ғайрат қилсанг ўтиб кетамиз, — деди бригада қизларидан Сорахон Унгарова.

Унга бошқалар—Гуля Янтурна, Тамара Банитова, Жонгул Серикбоева, опасини Муқаддас ва Муқаддам Аширвалар чувиллашиб қўйилишди.

Жанна Мирвеловани мураббий дейишди. У Тошкент телеграф-телефон станциясида 28 йилдан буён сидқидилдан ишлаб, жамоат ишларида фаоллик кўрсатмоқда. СУРАТДА: Ж. Мирвелова. М. Нуриддинов фотоси.

ЧИННИСОЗЛАР СИЖОАТИ

Тошкент чинни заводи ишчилари ўн иккинчи беш йилликнинг учинчи йилини юқори кўрсаткичлар билан якунилаш мақсадида социалистик мусобақани авж олдирмоқда. Бунинг эвазига улар саниқ олий топшириқларини муваффақиятли адо этдилар. Планга қўшимча равишда 110 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаришди. Унинг маълум қисми Саудия Арабистонига юборилди.

— Халқимизни чинни идишлар билан таъминлаб беришга қўлай, — дейди корхона касба-союз комитети раиси Эсон Орипов, — пахтакорларга меҳнаткор бўлишдек хайрли ишга ҳам алоҳида аҳамият бераймиш. Коллективимиз отали-

гимиздаги Сирдарё областининг Оқ олтин районидagi «Фаргона» совхозига мактабгача болалар муассасалари, мактаб, ошхоналар ва дала ишчинони учун бир неча минг сўмлик чинни маҳсулотлар юборишди.

Шунингдек, бир группа тажрибали слесарлар ҳозирги кунда пахта дельталарида дала ишчинони ремонтини олиб боришяпти. Мактаб ва мактабгача тарбия муассасаларини қишга тайёрлаш билан шуғулланишмоқда. Яқин кунлар ичида бир группа чинни-созлар совхоз пахтакорларининг қалб кўри билан етиштирган оқ олтинларини териб олишда ёрдам беришди. Д. МУРОДОВ.

Ораддан бир ойдан зиёд вақт ўтди. Илгариги мавзуга қайтишдан мақсад—бирлашмада ишлар қандай кетаяпти, аҳвол ўша-ўшами ёки силжини борми каби саволларга жавоб олиш эди.

Бундан бир ярим ой бурун «Ташкентхлеб» ишлаб чиқариш бирлашмасига Олим Отаевич Отаев бош директор этиб тайинланди. Очигини айтганда, янги раҳбар ишчи қиёни — бирлашма қайта қуришга ўта муҳтож пайтда бошлади. Муаммо ва камчиликлари керагидан ортиқ бўлиб, айрим корхоналарда ташмачилар, тарозидан уриб қолишлар авж олганди. Кадрлар масаласи ҳам кишини ўйга толдиради. Бунинг устига янги етакчи мўлжаллаган режаларини амалга ошириш учун одамлар билан тезда тил топишиш, масъафатларни пишитиб олиши зарур эди.

О. Отаев ўзига топширилган вазифага маъсулият билан қаришди. У ишчи одамларга шaroит яратишдан бошлади, зеро меҳнат унуми ва маҳсулот сифатини оширишнинг асосий омил шунда эканлигини тушуниди. Меҳнат интизомига риоя қилиш ва ишлаб чиқариш назорати кучайтирилди. Мамакали қараларга аҳамият бериляпти, юқори ташкилот раҳбарлари тез-тез келиб қайта жиҳозланаётган цехларнинг ўзида йиғилишлар ўтказиб, етишмовчиликларни жойида ҳал этишяпти. Бирлашма партия комитети ҳам четда турмай, коллектив бошлаган ишчи қўлаб-қувватламоқда.

— Ишларимиз энди юришиб кетса ажаб эмас, — дейди бирлашма коммунистларининг етакчиси Ф. Зукурова. — Олим Отаевич ўз касбини яхши билади. Ютуқларимиз ҳозирча кўзга кўринарли эмас, аммо умид қилса бўлади. Дастлабки кунларданок у тошдан уриб қолишларга бараҳам берди. Ҳар кун тонг саҳарда заводларни айланиб савдога юборилаётган наонларни шахсан текшириб қўради.

Шу пайт партокм хонасига Олим Отаевичнинг ўзи кириб келди. Салом-алиқдан сўнг муддеога ўтди. — Бошланиши қарооа осон бўлган, — кулди О. Отаев. — Лекин қийин экан деб бўшашмаймиш, охирига етказамиз. Бориб кўрарсиз, заводларнинг аксарият жиҳозлари эски, бугунги кун талабига жавоб берайди. Янгилашмиш. Жумладан, 3-нон заводининг технология линияларида анчагина ўзгаришлар қилиш керак. Иккита пелни ўзгатириб, иккитасини жорий ремонтдан чиқарамиз. Шундан нон сифатини камчиликлари анча йўқотилади. Москва, Киев шаҳарларида бўлгани каби янги хамир қоридатган ва бошқа мослама жиҳозлари келтирилди. Вентилиция мосламасини яхшилашмиш. Кўпгина цехларда ун чанги юқори босимда, нормалга тушириш керак. Келгусида ҳар бир завод ва алоҳида цехларда дам олиш хоналари қурилади. Туртта оби нон цехини ижара пуаратига ўтказилмиш.

— Ишларимиз энди юришиб кетса ажаб эмас, — дейди бирлашма коммунистларининг етакчиси Ф. Зукурова. — Олим Отаевич ўз касбини яхши билади. Ютуқларимиз ҳозирча кўзга кўринарли эмас, аммо умид қилса бўлади. Дастлабки кунларданок у тошдан уриб қолишларга бараҳам берди. Ҳар кун тонг саҳарда заводларни айланиб савдога юборилаётган наонларни шахсан текшириб қўради.

Шу пайт партокм хонасига Олим Отаевичнинг ўзи кириб келди. Салом-алиқдан сўнг муддеога ўтди.

— Бошланиши қарооа осон бўлган, — кулди О. Отаев. — Лекин қийин экан деб бўшашмаймиш, охирига етказамиз. Бориб кўрарсиз, заводларнинг аксарият жиҳозлари эски, бугунги кун талабига жавоб берайди. Янгилашмиш. Жумладан, 3-нон заводининг технология линияларида анчагина ўзгаришлар қилиш керак. Иккита пелни ўзгатириб, иккитасини жорий ремонтдан чиқарамиз. Шундан нон сифатини камчиликлари анча йўқотилади. Москва, Киев шаҳарларида бўлгани каби янги хамир қоридатган ва бошқа мослама жиҳозлари келтирилди. Вентилиция мосламасини яхшилашмиш. Кўпгина цехларда ун чанги юқори босимда, нормалга тушириш керак. Келгусида ҳар бир завод ва алоҳида цехларда дам олиш хоналари қурилади. Туртта оби нон цехини ижара пуаратига ўтказилмиш.

2-понафзал фабрикасида ёшлар ташаббусларини ҳақида кўпгина илқ сўзларни айтиш мумкин. Масалан, ёш рационализаторлар Анатолий Шестаков ва Игорь

Пермяковлар ана шулар жумласидандир. Улар меҳнатга ижодий муносабатда бўлишяпти. М. Назаров фотоси.

Тошкент оқшоми • 2-бет.

Озиқ-овқат Программаси бўғинлари

Яна нон сифати ҳақида

— Илгари бутун бирлашманинг қайтган наонларини олардик, — деди цех бошлиғи Шўхрат Каримов. — Энди факат ўз заводимизнинг қабул қилишди. Ёзда ишимиз бироз кўпаяди, биласиз, ёзда суви кочиб қайтган наонлар кўп бўлади. Улардан талқон, қотирилган суҳари наонлар тайёрлаб буюртмачиларга жўнатыламиз.

Цехни айлана туриб, ҳали кўп иш қилиниши зарурлигига амин бўладик. У ерин бутунлай қайта қуриш керак. Қозоқ қолға солинган қаттиқ наонлар ҳар қадамда уйиб ташланган. Цехга кирган одамнинг димоғига «гу» этиб аллақандай ҳид урилади. Вентилиция ва аспирация йўқ. Меҳнатни муҳофаза қилиш ташкил этилмаган. Технологиқ процессларга риоя этилмайди, чунки шaroит яратилмаган. Цехда биттагина нон кесувчи техника ишлаб турибди. Июль ойида иккинчи тағирмон ўрнатилган эди. Бироқ ундаги шовқин ва чапгиланиш ишларни қийинлаштиряпти. Тағирмонни янгиламоса бўлмайди. Тайёр маҳсулотни сақлайдиган ошбор йўқ. Цех бошлиғининг гапига қараганда санитария қоидалари бузилганлиги натижасида раҳбарлар арчалар томонидан бир неча мартаба огоҳлантирилган. Оби нон тайёрлаш цехида ишчиларга ҳеч қандай шaroит яратилмаган. Душхоналарнинг яқинига йўлаб бўлмайди. Шундай бўлса-да, новояллар тер тўкиб иш-лашяпти, тошкентликларга пешма-пеш нон етказиб беришяпти.

Авалли мақолада шу заводга қарашли 9-цех ҳақида ҳам тўхталиб ўтгандик. Бу цех Бешёбоқ бозорининг ёнгинасида жойлашган. У ерда ҳар кун

тўрт тонна патири нон тайёрланади. Маълумки новояй меҳнати оғир. Унга дам оладиган, ҳордик чиқарадиган жой зарур. Бу ҳақда илгар, ҳам гапирилганди. Афсуски ҳанузгача шaroит яратилмабди. Ҳозир кун иссиқ, ҳориганлар ҳовлига чиқиб жой топишар, эртагина, кунлар совиганда нима қилишар, қарога боришдики Цех бошлиғи Равшан Ашуровнинг айтишича, новояхонанинг ёнидаги уй бўшади, яқин орада дам олиш хонасига айлантирилар экан.

Иккинчи масала аҳолини нон билан таъминлаш ҳақида. Печдан чиққан наонлар иссиқлигида пештахталарга жўнатыляпти. Бунинг учун транспорт шай. Лекин бозорнинг ўзида ҳам савдони ташкил этса бўлади-ку. Юзлаб одамлар бозор-улар қилгани келишди, шу ерининг ўзидан нонни ола кетишди. Транспорт муаммоси ҳам йўқ. Қисқаси бу цех ҳам қайта қуришга муҳтож.

5-нон заводи Чорсуида — «Москва» меҳмонхонасининг орқа томонида жойлашган. Ушбу корхонада бир суткада 30 тонна буханка, 1,5 тонна оби ва патири наонлар ёпилади. Қайси цехга кирманг, иш қизғин. Новояллар икки ёқлама иссиққа парво қ

Янги уйлар қуриладими?

Биз Самарқанд дарвоза кўчасида истиқомат қиламиз. Уларимизнинг қурилагани анча йиллар бўлган. Айтингчи, шу атрофда яқин йиллар ичида бирор ўзгариш бўладими, янги уйлар қурилиши қачондан бошлаб амалга оширилади?

Д. ИСЛОМОВА,
Ш. ИСЛОМОВ.

Т. САИДОВ.

Октябрь районининг бош архитектори.

—Келаси йили ўша зонадаги 8-март санаторийси билан Заҳарий бўйида янги кўча барпо этиш кўзда тутилмоқда. Унга «Жанубий кўча» номи берилди. Унинг орасидаги Бўзув каналининг лабида ҳам яна битта ана шундай кўча очилди. Хўш, кўчаси оралиғида эса яқин йиллар ичида Самарқанд дарвоза микрорайони барпо этиш тадбирлари қурилади. Шаҳар ижроия қўмитетининг 1985 йилда қабул қилган қарорига мувофиқ «Таштент» институтини лойиҳачилари микрорайоннинг кий-ҳақини янада яхшироқ бора-сида қиғини иш олиб бориша-пти. Шу билан биргаликда

микрорайон қурилишига кири-шиш учун план-смета ҳужжат-ларини тайёрлаш масалалари ҳам ниятсизга етказилмоқда. Келаси йилдан бошлаб Заҳарий томонидан дастлабки уйлар тиклана бошлайди. Умуман микрорайондаги янги уйларнинг қурилиши тўрт комплексдан иборат бўлади. Биринчи комплекс бўйича учта янги уй 1989, 1990 йилларда тикланади. Қолган уйлар қу-рилиши эса Босқичма-Босқич 1991 йилдан кейин амалга оширилади. Қуриладиган уйлар аҳолининг турмуш маданияти-ни юксалтириш билан боғлиқ бўлган бир қатор қулайликлар-ни ўз ичига қамраб олади.

Бошқа шаҳардан келганлик учун

Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Советининг шу йил март ойида қабул қилган қарорига мувофиқ бошқа шаҳар-лик ҳар бир ҳодим учун ҳозир шаҳар бюджетига бадал тўлашни зарур эмис. Бунинг тартиби қандай?

М. ЭШМУРДОВ,
Сурхондарё области.

Ш. ФАТТОХОВ.

шаҳар план комиссияси раисининг ўринбосари.

—Халқ депутатлари Тош-кент шаҳар Советининг маж-лус қарори бўлишида аҳолининг уй-жойга бўлган талабини қон-диришни таъминлаш учун қарор қабул қилинди. Бунга Ленин-град, Киев, Рига сингари мам-лакатимизнинг баъзи бир йи-лик шаҳарларида ана шундай тўлов бадал қарор топилди. Киев шаҳрининг қорхоналари тақдир этилган бошқа шаҳар-лик ҳар бир ҳодим учун ҳозир 12 минг 400 сўм бадал тўла-ди. Ленинградда бу кўрсаткич 13 минг сўмликни ташкил эта-ди. Ригада эса 17 минг сўм. Бизнинг шаҳримизда бу бадал-нинг қиймати 16 минг 162 сўм-дан иборат. «ТашНИИГен-план» институтини аҳолиларга му-вофиқ Тошкент шаҳри ком-плекс қурилиши ҳар бир квад-рат метр умумий жой майдон-ининг танархис асосли равиш-да ҳисоблаб қилинган эди. Шу ҳисоб-китобга мувофиқ умумий жой майдонининг бир квад-рат метри 520 сўм турини аниқ-

ланди. Бу рақам бир квадрат метр фойдали уй-жой майдони-нинг қиймати 260 сўм ва ана шу квадрат метрга тўғри ке-ладиган инженерлик жиҳозла-ри майдони қиймати 258 сўм-дан таркиб топилганини ҳам фойдалайди. Инженерлик жи-ҳозлари қиймати транспорт тармоқлари ва иншоотлар, ободонлаштириш харажатлари-нинг улуши — 99 сўм, социал ва маданий макссалар учун мўлжалланган объектлар ха-ражатларининг улуши — 74,6 сўм, қурилиш индустриясига ҳа-ражатлар улуши — 84,4 сўм ки-ради. Ушбу иқтисодий усулни қорхона ва ташкилотларга нис-батан қўлланилиши Тошкент-да бошқа шаҳарликларнинг кў-чиб келишига барҳам берише-ни натижа эмас, ақли турғиси-даги ғамхўрликни идоралар ва Советлар ўртасида адолатли тақсимлаш текисроқ этилади. Агар бирор ҳодим чиндан ҳам зарур бўлса қорхона ёки қорхона бунинг учун албатта маблағ топа олади.

Харакат қатнови ўзгарди

Тошкент метрополитенининг Юнусов динияси қури-лиши бошланғичтаги муносабати билан баъзи бир тран-спортларнинг ҳаракат қатнови ўзгаририлди. Шу ҳақда маълумот берсангиз.

Х. САИДОВ,
ТошДУ студенти.

Ю. КОСТРОВ.

барча турдаги шаҳар транспортлари ишнинг ривожлан-тириш ва мувофиқлаштириш бошқармаси бошлигининг ўринбосари.

—Метронинг учинчи линияси-даги дастлабки Локутий номи-даги станцияси қурилиши бош-ланғичтаги муносабати бил-лан яқинда Саперная мейдо-нидан Т. Шевченко кўчасигача бўлган масофада барча турда-ги транспортлар қатнови маъ-лум муддатга тўхтатилди. Маршрут графиги Полтора-цкий, Педагогика кўчалари, Са-перная майдони бўйлаб бошқа йўللор орқали ўз йўналишлари

бўйлаб давом эттирилади. 57, 58, 67, 92-тезкорлар автобуслар ва 51, 54, 97, 98-маршрутларда кетувчи транспортлар, 4, 13-д, 25, 28-трамвайлар, 13, 16-троллейбуслар шулар жумла-сидандир. Шаҳар транспорт-даги ўзгаришлар халқ депутат-лари Тошкент шаҳар Совети ижроия қўмитетининг қарори-га мувофиқ амалга оширилди. Бу ўзгаришлар 1991 йилгача ўз кучини сақлаб қолади.

Ўқув-ишлаб чиқариш комбинатининг иш-лаб чиқариш таълими мастери Ҳалима Бо-бонова «Матбуот» ишлаб чиқариш бirlаш-масининг 3-босмаҳонасида 272-мактаб ўқув-чилари билан навбатдаги машғулотни ўтказ-ляпти. Ўқувчилар олган билимларини прак-тикада сынаб кўрмоқдалар.

Тошкентдаги «Мебельбит» ишлаб чиқариш бirlашмасининг 1-цехида халқ контроли на-зоратчилардан Исроил Исмолов ва Виктор Ружиницелар деталлар сифатини ошириш йў-лида жонбозлик кўрсатишляпти. Улар ўз вази-фаларига сдиққилдан ёндашмоқдалар.

М. Нурмидинов фотоси.

Тенглаштирилган имтиёзлар

Мех Улуг Ватан уруши жанглирида қатнашган эмас-ман. Бироқ техникага алоқадор касбимни ҳисобга олиб В. П. Чкалов номидаги Тошкент авиация заводи (ҳо-зирги ишлаб чиқариш бirlашмаси)да ишлаш учун қол-дирилганман. 1941 — 45 йиллари хизматларим учун медаллар билан рағбатлантирилганман.

Улуг Ватан уруши йилларида бизга ўхшаш, жамла-кат ичкарасида ишлаганлар учун уруш қатнашчилари-га тенглаштирилиб имтиёзлар ҳақида аниқлаш эмиш. Шун-дай бўлса, бу имтиёзлар ҳақида батафсилроқ тўшунти-риб берсангиз.

М. САЛОҲИДИНОВ,
пенсияер.

Яқинда СССР Министрлар Совети билан ВЦСПС «Уруш ва меҳнат ветеранлари тур-муш шароитларини яхшилаш юзасидан қўшимча чоралар ҳақида» қарор қабул қилди-лар.

Ушбу қарорнинг 8-бандида Улуг Ватан уруши йиллари-да мамлакат ичкарасидаги фидокорона меҳнати ва ҳалол ҳарбий хизмати учун СССР ордени ва медаллари билан мукофотланган киши-ларга 1988 йил 1 июлдан урушда қатнашган ҳарбий хизматчилар учун белгилан-ган имтиёзлар ва афзаллик-ларни жорий этиш кўзда ту-тилган. Бу ҳақда СССР Дав-лат меҳнат қўмитети ва ВЦСПС тўшунтириш этълон қилди. Унга кўра мукофот-лар қаторига уруш йиллари-да шаҳарларини, тегишли қойларни муҳофаа қилишда ўрнат бўлганлар учун таъ-сис этилган медаллар ҳам кирди.

Имтиёзлар олиш ҳуқуқи-ни берувчи ҳужжатларга шахсини тасдиқловчи паспорт ва ордени китобчаси ёки ме-далларга берилган ҳужжат-лар кирди.

Уруш йилларидан кейинги мамлакат ичкарасидаги фидокорона меҳнати ва ҳалол ҳарбий хизмати учун муко-фотланганлигини меҳнат даф-тарчасига киритилган ёзув билан ёки архив муассаса-ларининг справкеси билан ёки бошқа тааллуқли орган-ларнинг справкеси билан тас-диқлаш мумкин. Бунга ўх-шаш тасдиқлаш ҳолатлари мукофотларга тааллуқли ҳужжатлар йўқолган бўлган-да ҳам зарурдир.

80 сўм пенсия пули ола-тган ва дори-дармонларини 50 процент нархига олиш ҳуқу-қига эга бўлган пенсионер-лар учун ушбу имтиёзлардан фойдаланишга пенсия гувоҳ-номаси асос бўлиб ҳисоблана-ди.

Агар пенсия гувоҳнома-сида гувоҳномани берувчи

муассасани 50 процент ка-майтирилган нархда дори дармонлар берилиши ҳақида штамп мавжуд бўлса, печат билан тасдиқланад, раҳбар-нинг имзоси бўлса, у ҳолда бундай имтиёздан фойдала-ниш учун бошқа ҳужжатлар талаб қилинмайди.

Даволаш-профилактикаси муассасаларнинг бош врач-лари 50 процентга қайтари-рилган нархли (врачларнинг рецелтлари билан) дори-дар-монлар билан таъминлаб, бу ҳақда амбулатория картаси-га тегишлича ёзиб қўядилар. Дориҳоналар муассасалари-нинг бошқилари юқорида кўрсатилган категориядаги беморларни дори-дармон-лар билан сўзсиз таъминлаш масаласини оператив ҳал қилишга мажбурдирлар.

Агар ветеран бир қорхона, муассаса, ташкилотда узул-қу-сиз иш стажи ва зарур уму-ий иш стажи мавжуд бўл-ган учун пенсияга 20 про-центли қўшимча ҳақ олиш ҳуқуқини қўлга киритган бўлса, у ҳолда кўрсатилган қўшимчани назарда тутил-гани ҳолда пенсияни қайта ҳисоблаб чиқариш 1988 йил 1 июлдан эътиборан амалга оширилади бошлайди.

Қайта ҳисоблаш учун бе-риладиган тегишли фармо-йишга мукофотга тегишли ҳужжатларнинг номи, номе-ри, берилган вақти киритила-ди.

Қариялар ва инвалидлар учун мўлжалланган уй-ин-тернатларида яшовчи уруш ва меҳнат ветеранларини моддий таъминоти яхши-лаш максасида уларга шах-сий ахтиёжлари учун бери-ладиган пул оширилди. Пен-сия билан уй-интернатлари-да турши харажатлари фар-қини ҳисоблашда уйини ва иншоотни напшта ремонт қилишда ташқари сметада кўрсатилган ҳамма харажат-лар турши қийматига кири-тилади.

Уй-интернатларда яшаёт-ган уруш ва меҳнат ветеран-

ларини қараб туриш учун кетаётган харажатлар реги-онда бироз ўзгариб тура-са, у ҳолда шахсий харажатлар учун бериладиган ҳисобга ки-риштиш учун ўртача норматив-ларини қўллашга йўл қўйила-ди.

Кўрсатилган суммалар йил-нинг бошида аниқланиб, йил охиригача қайта кўриб чиқилмайди.

Юқориқўй миқдорларда пенсия олиш ҳуқуқига эга бўлган уй-интернатларда яшаётган шахслар (уруш инвалидлари ва бошқалар) учун ҳам тайинланган пен-сияни 10 процентдан кам бўлмаган миқдорини олиш ҳуқуқи сақланади. (Давлат пенсияларини тайинлаш ва тўлаш ҳақидаги Низомнинг 175-банди) бунда ошмича пул 10 сўм бўлса ва турши харажатлари билан пенсия пули миқдорининг фарқи ошган бўлиши керак.

Шунингдек, ВЦСПС пре-зидиумининг 1988 йил 26 апрель № 5—1 сонли «Са-наторий ва курорт хизмати-ни тобора ривожлантириш ва яхшилаш ҳақидаги қар-оринда кўрсатилишча» Улуг Ватан уруши қатнашчилари, жангчи-интернационаллар ҳарбий хизмат бурчини ўта-ётганларида соғлиқлари ши-кастланган бўлса ҳамда Улуг Ватан уруши йилларида мам-лакат ичкарасидаги фидоко-рона меҳнати ва ҳалол ҳар-бий хизмати учун СССР ор-дени ва медаллари билан му-кофотланган кишилар мамла-катнинг курортларида ок-тябрь ойидан апрель ойгача путёвкесиз ёки комплексли қурсовалар билан келсалар, улар нархи миқдорининг 30 процентини тўлайдилар. Қол-ган нархнинг 70 проценти курорт совети томонидан социал страхование ҳисобига қопланади. Касаба союз комитетларига, аввал ушбу қорхоналарда ишлаган, ҳар-бий бурчларини бажаришда соғлиқларига зарар етган ветеранларга, яъни Улуг Ватан уруши қатнашчилари-га, жангчи-интернациона-листларга, уруш йилларида фидокорона меҳнатлари учун СССР ордени ва медаллари билан тақдирланганларга, меҳ-нат инвалидларига социал страхование ҳисобига би-ринчи талда бериладиган да-волаш ва дам олиш путёв-калари миқдорини аниқлаш ҳуқуқи берилган.

А. ҲАСАНОВ,
юрискоңсулт.

ЁШИГА НОМУНОСИБ-КУ?

Кейинги вақтда шаҳар жамоат транспортда билет-сиз йўловчиларни текширишга талаб кўнайиб кетди. Бу ахши иш, албатта. Аммо қарога қарасанг, алпокатдең басаватл ёшларнинг контролёрли қилиб юришганини ўч-ратсан. Бунинг ўрнига улар ўз кўчларини давлат санат қорхоналарида, қурилиш ва алоқа ташкилотларида на-мойиш этсалар бўлмайдики!

М. САФАРОВ,
меҳнат ветерани, пенсионер.

К. ОДИЛОВ,
«Главташпассавтотрас» бошқармаси контроль-нормативлаш бўлими бошлиги.

—Ҳақиқатан ҳам кейинги вақтларда шаҳримиздаги бар-ча транспортларда билетсиз йўловчиларга қарши кураш-ни кўчатирилган. Бунинг асо-сий сабаби аввало абонемент реализацияси плани бажари-лмаётганлигида бўлса, ик-кинчи томони текинга юрган йўловчиларнинг кўпайиб кета-ётганлигидадир. Авваллари бў-лимимизда шет бўйича 17 та ҳодим контроль-нормативлаш ишлари билан шуғулланар эди. Шу йилдан бошлаб бу штат-ларини қисқартириб ташла-дик. Штатдаги ҳодимларнинг ўрнига жамоатчилик асосида ишчи ташкил этишга кириш-дик. Янгиликнинг қўлай томон-лари кўп эди. Ҳозир алоҳида инструктордан ўтган 150 жа-моатчи нозоратчи бизнинг энг яқин кўмакчиларимизга ай-ланган. Уларнинг 50 нафари пенсионер отахонлар, Улуг Ватан уруши қатнашчи-

лари ва меҳнат ветеранлари-рди. Қолган 100 жамоатчи-назо-ратчи эса қурилиш ва алоқа ташкилотларининг, санат қор-хоналарининг ишчи ва хизмат-чилари ҳисобланишади. Улар ишдан бўш вақтларида ва дам олиш кунларида турли жой-ларда бўлиб транспорт хара-катини жиддий нозорат қи-либ борадилар. Билетсиз йў-ловчиларга қарши кескин ку-рашляпти. Утган йили севкис ойда штедсиз нозоратчилари-миз 63 минг сўмликдан зиёд жарима ундириб олган бўл-салар, шу йилнинг январь-август ойида 238 минг 121 сўмлик тўлов жамғарилди.

«Хатларга мутасадди раҳбарлар жавоби»ни Р. Аҳмадалиев тайёрлади.

Андрей Николаевич Колмогоров! Бу та-барруқ зотга халқимиз, жаҳон илмий жамоатчилигининг ҳурмат-эҳтироми доимо баланд бўлган. Математикада бир неча замо-навий йўналишларнинг шаклланиши, тараққи-ёти унинг дурдона рисоалари, сермахсул гошларининг натижасидир. У бу йўналишлар-нинг ҳар бирда чўқур ва ўчмас из қолдир-ди. Олим ривзиётининг кенг татбиқларига эга соҳаси — замонавий эҳтилоллар назарияси-нинг асосчиси эди. Математиканинг аналити-га татбиқлари, ҳаттоки шеърятга татбиқи би-лан чўқур шуғулланган. Кибернетиканинг асо-счилардан бири. У ривзиёт классиги бўлиб қолди. XX асрнинг энг буюк математиклари-дан бири, уни дунёдаги «Биринчи номерли математик» дейишарди...

Мен уни кўнжа бўйи етгулик асрий чино-рга ўхшатаман. Забардаст, мағрур, йўғон — бир неча киши қўлларини ёзиб унинг танаси-ни зўрга «кўчочкашляши» мумкин... Илдиз-лари она заминга чўқур кирган, ундан до-имо озуқа олади, шунинг учун довулу бўрон-ларга, иссиқ-совуқларга бардошли; уларни писанд ҳам қилмайди. У бундай «майда гап-лар»дан юқори туради... Чинорининг бақувват шохлари — ривзатда у чўқур из қолдирган, янги сермахсул гошлар билан бойитган йўна-лишлари... Бақувват шохларга юзлаб мустаҳ-кам шохлар тароват бериб турптилар — бу-лар унинг шогирдлари, неваралар, эваралар, чева-ралар шогирдлари...

Андрей Николаевич Колмогоров! Мехри-бон мураббий эди, дўсти академик П. С. Александров билан у студентлар учун ада-бий кечалар уюштирарди, ўзининг кет эл сафарлари ҳақида гапириб берадир. Колмо-горов рус классик музикасини, Моцарт, Бах, Бетховен асарларини севган, Тютчев, Пушкин,

курс студенти бўлиб олди. Андрей Никола-евич ёзди: «Мен II курс студенти сифатида бир ойда 16 килограмм нон ва бир кило-грамм сариёғ олиш ҳуқуқига эга бўлдим. Бу эса ўша даврда — 1920—21 йилларда моддий жиҳатдан тўла фаровонлигини билдирарди. Кийимим бор эди, ёғоч пошпани тўғинини ўзиб тайёрлаб олдим...».

Колмогоров фақуллода кирки математик кашфиётини II курсликдаёқ яратди, математик жамоатчилик диққат-эътиборини ўзига торти, унинг номи жаҳон ривзиётчиларига ўша вақтдак маълуф-нашқур бўлди...

Олимнинг Ватанимиз олдидан, фан равна-қи йўлидаги хизматлари юксак баҳоладик, қадрладик. У Социалистик Меҳнат Қаҳрамо-ни унвони, 7 та Ленин ордени, Октябрь Революцияси, Меҳнат Қизил Байроқ орден-лари соҳиб эди. Ленин мукофоти, СССР Давлат мукофоти лауреатлигига сазовор бўл-ган. Халқаро Бальцано мукофоти билан тақ-дирланган. Колмогоров 20 дан ортиқ чет эл фанлар академиялари, илмий жамоатларининг аъзоси эди, шу билан бирга, у нисоятда камтарин, оддий инсон бўлган...

Андрей Николаевич студентларга меҳри-бон мураббий эди, дўсти академик П. С. Александров билан у студентлар учун ада-бий кечалар уюштирарди, ўзининг кет эл сафарлари ҳақида гапириб берадир. Колмо-горов рус классик музикасини, Моцарт, Бах, Бетховен асарларини севган, Тютчев, Пушкин,

«Биринчи номерли математик»

Андрей Николаевич Колмогоров-нинг бутун ҳаёти фан равнақи йў-лидаги мислсиз жасорат эди. У со-циалистик Ватанга хизмат кўрса-

тишда олижаноблик, беғаразлик ва маънавий поклик намунаси бўлди.

(Олим ҳақидаги фикрлардан).

Биз оби ҳаво маълумотларини диққат би-лан кўзатиб борамиз... Яқин кўнларга, кел-гуси йил, узоқ истиқболга мўлжалланган планлар тузамиз, тахминлар қиламиз, қола-жақда бўладиган воқеаларни, натижаларини олдидан кўришга ниятлашимиз. Бунда биз у ёки бу маълумотларга, қонунларга асо-сланамиз ва келгуси режаларимиз натижа-ларини энг кам хатоллик билан баён қилишга ҳаракат қиламиз. Бу мурракб ва масъуля-ти жараёнининг негизда жиддий математик ҳисоб-китоблар ётади. Ривзиётда прогно-з — энг кам хатоллик билан олдидан айтиб бе-риш масаласи деб аталган ва нисоятда кенг татбиқларга эга масала А. Н. Колмогоров то-монидан ҳал қилинган...

Америкалик математик Норберт Винер [1894 — 1964]ни «Кибернетиканинг отаси» де-йишади. У кибернетикани «тирик мавжудот ва машинадаги алоқалар ҳамда бошқариш ҳақи-даги фан» деб атаган. Зеро, «кибернетика» юнонча бўлиб, «бошқариш санъати» деган маънони англатади. Н. Винернинг «Киберне-тика» китоби 1948 йилда нашр этилган.

Академик Колмогоров кибернетиканинг Иттифоқимизда илмий ортишда, ривожлан-ишда беқикс роль ўйнади. Шаҳса сизнинг даври илм-фан тараққиётига анчайин гош бўлган 50-йил бошларида баъзи олимларимиз кибернетикани буржуаза сохта фан де-йишган. Андрей Николаевичга юксак граң-данлик тўғриси, жасорат хос эди. Бу унинг генетикани, айниса, кибернетикани ҳимоя қилишда яққол кўринадди. Олим кибернетиканинг асоси бўлиши алгоритмлар назария-си, информатика назариясига фундамен-тал ҳисса қўйди.

Оқшоҳоналарга маълумки, «алгоритм» ата-мас буюк ривзиётчилик Мухаммад Мусо ал-Хоразмий номи билан боғлиқ. Колмогоров-нинг Бернулли жаъитининг 1986 йил сентябр-да Тошкентда бўлиб ўтган I Умумжаҳон кон-грессига иборатан доклады «Эҳтилол илм ки-бернетика» деб аталган. Ривзиёт илм ки-бернетика асоси бўлиши алгоритмлар назария-си, информатика назариясига фундамен-тал ҳисса қўйди.

Бирор тилда, масалан, ўзбек тилида, не-ча бўғинли сўзларни кўп Уйин ва ундос ҳарф-ларининг, сўз қўшимчаларининг келиш қону-ниятлари қандай? Тилимизда кўп [катта ча-стота билан] ишлатиладиган сўзлар рўйхати тузилганими? Сўзлар таржумаси лугати тузи-шда имкамларга эътибор бериш керак! Бу с-вопларга ким жавоб беради: ривзиётчилик ёки тилишунос? Тилишуносликда математик методларнинг қўлланилиши, тил тузилишига математик ёндашми, таркими ишнинг замона-вий ҳисоблаш машиналарига юмлаш каби ма-салалар янги фан — математик лингвистика-ни янгилаб келтирди. А. Н. Колмогоровнинг рус шеърятини ўқовчи ва ритмикасига оид та-дқиқотларини тилишунос ва адабиётчилар диқ-қат билан ўрганилар. Колмогоров — мате-матик лингвистикага салмоқли ҳисса қўшган олим...

Андрей Николаевичнинг математик қоби-ляти жуда эрта намоён бўлди: «Математик кашфиёт ниятисини 5—6 ёшдаёқ сурган эдим», — деб ёзди олим. Биология, тарих-га ҳам қизиққан. Биринчи марта 17 ёшда тарих бўйича Москва Давлат университетда профессор С. В. Бахрушев семинарида илмий маърузасини ўқиган. У бир вақтинг ўнда МДУнинг математика бўлимига ва Менделеев институтининг металлургия факультети-га ўқишга кирди. «У вақтларда техника соф-фандан жиддийроқ ва зарурроқ деб қара-ларди», — ёзди Колмогоров кейинроқ. Аммо, математикага қизиқиши устунлиқ қил-ди — у МДУнинг математика факультетини ташлади. Уқинишнинг дастлабки ойларидаёқ II курс учун ҳамма имтиҳонларини топшириб, II

Блок унинг сеvimли шонрлари эди. Олим адабиёт, музика, тасвирий санъатни чўқур тўшунган, ўз ётирган ҳар бир асар ярати-лиш тарихини ахши билган. Андрей Никола-евич табият кўнлида бўлишни ёқтирарди, спортнинг қангига югурши, сўзми турлари билан шуғулланган...

1948 йилда Тошкентда эҳтилоллар назария-си ва математик статистика бўйича Бутунит-тифок II конференцияси бўлиб ўтди. А. Н. Колмогоров ҳам шу конференцияга келган эди. Бу конференцияга 30 дан сал ошмироқ мутахассис тўпанишган. Тошкент математика мактабининг асосчиси, машҳур олим В. И. Романовский [1879—1954], ёш академик Т. А. Саримсқов конференциянинг ўтказишда бош-қош бўлишган. Ўша вақтда В. И. Рома-новский ва Т. А. Саримсқовлар А. Н. Колмо-горовга ёш олим С. Х. Сирониддиновни докторантурага олишни таклиф қилишганди. Кейинчалик С. Х. Сирониддинов Фабр билан айтиди: «Менинг устодлар масаласида омадими баланд келди». Саримсқов, Романовский, Колмогоров... А. Н. Колмо-горовга — Ўзбекистон математикасининг рив-ожланишига салмоқли ҳисса қўшди. С. Х. Сирониддинов устод Колмогоров раҳбарли-гида 32 ёшдаёқ физика-математика фанла-ри доктори бўлди. Олим ўз шогирди Саъди Ҳасановичнинг илмий ишлари хусусида ёзди: «Сирониддиновнинг ишлари кейинги йи-йил давомида эҳтилоллар назарияси бўйича қилинган ишларнинг энг яхшиси ҳиссан...

Андрей Николаевич математикага қоби-ляти ўқувчилар учун мактаб-интернат очиш ташаббусири бўлди. Ана шундай интернат 60-йилларнинг ўрталарида Москвада, МДУ ҳузурида очилди. Колмогоровнинг ўзи шу мактабда дарс берди, унинг ўқув програм-малари, дарсликларини тузишда фаол қат-нашди. Бу мактаб математиклар орасида, ота-оналар орасида «Колмогоров мактаби» номи билан машҳур. Бундай мактаб-интер-натлар кейинчалик Ленинград, Киев, Ново-сибирск, Тошкент ва бошқа шаҳарларда ҳам очилди. Математик мактаб-интернатлар та-моинла ўзини оқлади. Фанга фидойи, қоби-ляти ёшлар кириб келди... Тошкентдаги рес-публика физика-математика мактаб-интернати ташкил топиш, ривожланиши Саъди Ҳасанович номи билан «Бевосита боғлиқ, Олим бу интернатга кўп куч-қувватини сарфла-ди. Интернатимизнинг дастлабки битирувчи-лари орасида ҳозирда 10 дан ортиқ фан кандидатлари бор...

А. Н. Колмогоровнинг шогирдларидан 14 киши СССР Фанлар академиясининг ҳақиқий ва мухбир аъзолари бўлишди. Олимнинг бе-восита илмий раҳбарлигида 40 та фан док-тори, 70 фан кандидат тайёрланди. ТошДУ профессори В. Г. Винернинг ҳам А. Н. Колмогоров шогирдидир. Хусусан, Андрей Н. Колмогоровнинг бир академик шогирди СССР Фанлар академиясининг Атмосфера физика-си институтининг директори, иккинчиси СССР Фанлар академиясининг мухбир аъ

ТОШКЕНТ СЌЌЌТ ВА
ЭКСКУРСИЯЛАР
БЮРОСИ

23 СЕНТЯБРДАН 13 ОКТЯБРГАЧА
«СОВЕТСКИЕ УКРАИНА» ТЕПЛОХОДИДА

ДАМ ОЛИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Теплоход — бу қудай ва шинамли демандир, тақрир-
ланмас дарё шовқилари демандир. Сизларни сафарингиз
вақтида учраган шаҳарларнинг диққатга сазовор жойлари
ва дарёлар соҳилларидаги хушманзара ям-яшил «Хорди»
бекатлари кутади.

Теплоходда: кутубхона, солярий, музика салони, бар,
ресторан Сизларнинг хизматингизда бўлади.

Туристлар бир қатор шаҳарлар: СССР пойтахти — Мос-
квада, Училида, Ладога дурдонаси — Валамда бўлиб,
XVI—XX асрларнинг рус халқи ўй-макорининг ёдгорликлари
билан танишадилар.

Туристлар Ленинградда 7 кун дам олишади, Пискарев
қабристон, Петропавловск қалъаси, Эрмитаж, Пётр са-
ройи, СССР халқлари этнография музейи, Карелия АССР
пойтахти — Петрозаводск, шаҳардаги музейлар, халқ ўй-
макорининг ноб ёдгорлиги — Кижиди бўлишади.

Туристлар Череповец, Ярославль, Кострома шаҳарла-
рига ташириб буюришади.

Путёвканинг баҳоси каюталарнинг классига қараб
белгиланади.

Саёхатга бориш ва қайтиш, овқатланиш, жойлашиш,
экскурсия хизмати: кўрсатиш харажатлари путёвка қий-
матида кирди.

Барча масалалар юзасидан қуйидаги адресга мурожаат
қилинсин: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 69«а» уй
(«Пахтакор» метро станцияси).

«ТОШКЕНТ» МЕБЕЛЬ
ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИР-
ЛАШМАСИ

бош директор
ВАНАНТ ВАЗИФАСИГА
КОНКУРС

ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Хужжатлар олий маълумотли, камида 10 йил ва раҳ-
барлик лавозимларида 5 йил
ишлаган кишилардан қабул
қилинади.

Конкурс мuddати — эълон
чиққан кундан бошлаб 15
кун.

Мурожаат учун адрес:
700057, Тошкент шаҳри, Ма-
гизин мавзу кўчаси, 254-уй.
Справклар учун телефонлар:
48-26-55, 48-38-00.

КИРОВ РАЙПИШЧЕ-
ТОРГИ

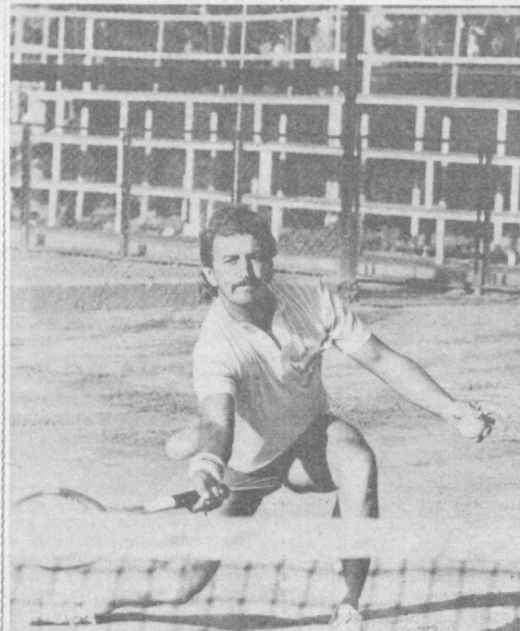
Торг директор
ВАНАНТ ВАЗИФАСИГА
КОНКУРС

ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Директорлик вазифасига
номзодлар махсус олий маълумотли ва раҳбарлик лаво-
зимларида иш тажрибасига
эга бўлишлари лозим.

Аризаларини бериш мuddати
— эълон чиққан кундан
бошлаб бир ой.

Адрес: Тошкент шаҳри,
Сулаймонова кўчаси, 53-уй.
Телефон: 33-09-51.

«Антей» кооператив авасозлар шаҳарчасининг аҳолисига
янги спорт-соғломлаштириш маркази хизматини таклиф қил-
ди. Марказ ўнта теннис корти ва болалар шаҳарчасидан
иборат. Уни бунёд этишда В. П. Чкалов номидаги Тошкент
авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг раҳбарияти катта
ёрдам берди. Теннис мазкур бирлашма ходимлари ўртасида
кенг оммавийлашган. Ҳар кун кортларга 250 дан зиёд ки-
ши ташириб буюради. Уларнинг аксарияти фарзандлари билан
келишади. Машгулотларни уч нафар малакали тренер
дар кун эрталаб ва кечқурун олиб боради. Абонементи ба-
ҳоси ҳам атайриқ қиммат эмас — бир ойга 6 сумми таш-
кил этади.

Кооператорларнинг яқин вақтга мўлжалланган планларида
хозирги ташкилотнинг ерларда машиналар ва сауна қури-
лиши ҳам кўзда тутилган.

СУРАТДА: бирлашма спесари Анатолий Завьялов машқ
пайтида.

Р. Нурдиннов фотоси, [УЗТАГ].

Эртага—Сеулда
ёзги Олимпиада
ўйинлари очилади

Беш халқа тарадудиди...

Жанубий Кореядаги Аме-
рика ҳарбий базаларининг
ҳарбий хизматчилари қисман
ташқарига фақат граждон ки-
йимда чиқиш тўғрисида буй-
руқ олишди. Қўмондонлик ва-
килининг маълум қилишича,
бундай чора авваломбор АҚШ
армияси аскарларига қарши
мумкин бўлган террорчилик
ҳаракатининг олдини олишга
қаратилган.

Жанубий Корея аскарларига
ҳам худди шундай буйруқ бе-
рилган.

Сеулга келган спортчи-
лар, расмий хашлар ва жур-
налистлар учун тиллашши муш-
кул бўлмоқда.

Сеул тақсирчиларини тайёр-
лаш ҳам, гарчи улар учун ин-
глиз тили курслари ташкил
этилган бўлсада, унча яхши
эмас. Уларнинг ҳатолари ре-
портер хамёни учун қимматга
тушмоқда. Бир қатор газета
ва агентликлар катта пул за-
визе профессионал таржимон-
ларни таклиф этишни афзал
қўймоқдалар.

57 кишидан иборат Эрон
спорт делегацияси Олимпиада-
да қатнашиш учун Тохрондан
жўнаб кетди. Делегация со-
ставига курашчилар, велосипед-
чилар, марафончилар ва
спортнинг бошқа тури вакил-
лари кирди.

Эрон 1976 йилда Монреал-
да ўтказилган Олимпиадада
ўйналаридан сўнг ўз спортчи-
ларини биринчи марта ана шун-
дай халқро мусобақага жў-
натди.

Олимпик 23 яшар спорт-
чи Дой Грберман ҳозирча
Олимпиадада иштирокчилари
орасида энг пастбўйли ҳисоб-
ланади. Мутахассислар ўзини
1 метр-у 50 сантиметрлик бўйи
классида курашиш сифа-
тида рақиблар олдига муаян
устунилик беради, деб ҳисоб-
лашмоқда.

Олимпиадада ташиклотчи-
лари мажмонлар иштироғига
6000 нафардан ортиқ таржимон
беришди. Уларнинг вақтида
кўпроқ инглиз тилида муола-
ла қилинади.

Бу спортчининг ёши 35 да
бўлишига қарамай, Ирландия
Олимпиада Комитети (ИОК)
сўнгги дақиқада уни ингил ат-
летика бўйича олимпиада тар-
ма командаси составига кири-
тишга қарор қилди. Бунда гал
5.000 метрга югуришда собиқ
жаҳон чемпиони Имон Ноглан
устида бормоқда.

Ноглан 1983 йилда Жаҳон
чемпиони бўлган ва ҳозирча
зава 1.500 метр ҳамда бир
миля масофада югуришда жа-
ҳондаги энг юқори кўрсаткич
эгаси бўлиб қолмоқда.

ИОК вакилининг маълум қи-
лишича, Ноглан Ирландия
Олимпиада командаси состави-
га спорт жамоатчилиги ва Ир-
ландия атлетлари уюшмаси-
нинг таллаби билан киритилган.

Ноглан Сеулда 5.000 метр ма-
софага югуришда қатнашади.

Махорининг энг кучли теннис-
чиси Иван Лендә тенниснинг
Олимпиада ўйинлари програм-
масига қайтишини кутлади.

«Теннис турнирининг Олим.

Редактор

Т. М. ҚОЗҚОБОВ.

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ

ДУСТЛИГИ САРОИИДА

17, 18 СЕНТЯБРЬ СОВАТ 16.00 ДА

БУТУНИТТИФОҚ ВА ХАЛҚАРО КОНКУРСЛАР

ЛАУРЕАТИ, ҚОЗОҒИСТОН ССР ХАЛҚ АРТИСТИ

РОЗА РИМБАЕВА

ЛЕНИН КОМСОМОЛИ МУКОФОТИ ЛАУРЕАТИ,

БУТУНИТТИФОҚ ВА ХАЛҚАРО КОНКУРСЛАР ЛА-

УРЕАТИ

«ДОС-МУҚАСАН»

ВОКАЛ-ЧОЛҒУ АНСАМБЛИ

ХАМДА

«АРАЙ»

ЧОЛҒУ АНСАМБЛИНИНГ

КОНЦЕРТЛАРИ

СССР Халқлар дўстлиги саройи кассаларида билет-

лар сотилмоқда.

КОЛЛЕКТИВ БУЛИВ КЕЛИШ УЧУН ЗАЯВКА-

ЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

РСФСР халқ артисти, масхарабоз МАИ — Евгений

МАИХРОВСКИЙ

масхарабозлар группаси иштирокида

«ЕРҚИН ДАВРА АРЕНАСИ»

ЦИРК СПЕКТАКЛИ

ПРОГРАММА НОМЕРЛАРИДА

РСФСРда хизмат кўрсатган артист Борис МАНЖЕЛ-

ЛИ раҳбарлигида «ЎРГАТИЛГАН ОТЛАР».

Валерий ВЛАДИМИРОВ раҳбарлигидаги — «Акробат-

лар батутеда».

Бутуниттифоқ конкурснинг лауреати Ангелина МА-

НАСТИРСКАЯ ижросида «Иллюзион миньотралар».

Анатолий ГУРОВ, Лариса ва Андрей ОВОЛЕНСКИЙ-

лар ижросида «Музыкали буфонада».

Лайма БЕРЕИШИТЕ ижросида «Отда юрши олий

мактаби».

Тошшааларда ўргатилган ҳайвонлар — кантарлар, ўр-

даклар, ғозлар, итлар, отлар, мушуклар иштирок этади.

ТОМОШАЛАР 19.30 да; шанба кунлари — 16, 19.00

да; якшанба кунлари — соат 12, 15, 18.00 да бошланади.

Олдиндан билет сотиш кассалари очил.

Коллектив бўлиб тутиш учун заявкalar қабул қили-

нади.

Қишлоқ жойларида яшовчи томошабинларнинг заявка-

лари навбатдан ташқари инобатга олинади.

Касса дам олиш кунларисиз, ҳар кун соат 10 дан

20.00 гача ишлайди.

Справкalar учун телефонлар: 44-35-91, 44-28-04,

44-35-84.

Дикқат!

ВОДОПРОВОДЛАР ВА ВОДОПРОВОД ШОХОВ-

ЧАЛАРИДА РЕМОНТ-ПРОФИЛАКТИКА ИШЛАРИНИ

ЎТКАЗИШ ШУНИНГДЕК 1988-1989 ЙИЛ КУЗ-КИШ

МАВСУМИГА ТАЙЯРЛАРЛИК ИШЛАРИ ОЛИВ БО-

РИЛИШИ МУНОСАБАТИ БИЛАН

«ВОДОКАНАЛ» ТРЕСТИ

АБОНЕНТЛАРИНИ ВОДОПРОВОД ТАРМОҚЛАРИ-

ДА СОВУҚ СУВ БОСИМИ КАМАЙИШИ ВА СУВ

БЎЛМАСЛИГИ ҲАҚИДА

МАЪЛУМ ҚИЛАДИ

19 сентябрь соат 9.00 дан 20 сентябрь соат 9.00

гача —

Киров, Ленин, Ҳамза, Чилонзор районларида, Тимир-

язев, Вилбас, Гоголь, Локутин, 2-Охунбобоев кўчалари

бўйлаб ўтган водопровод тармоқларида совуқ сув боси-

ми камайд.

Қозиробод маҳалласида, Чилонзор, Пионер, Фарҳод

кўчаларида, Ш. Руставели кўчасидан Халқлар дўсти-

ли проспектигача ва унга ёндош турар жой массивлари-

да совуқ сув босими камайд.

16-шаҳар қасалдониси, «Қўнрак хирургияси» қасал-

дониси, Нақшоқлиқ, Дўмробод кўчалари ва унга ёндош

турар жойларда совуқ сув бўлмайд.

20 сентябрь соат 9.00 дан 21 сентябрь соат 9.00 гача —

Х. Ғофуров кўчасидаги маҳаллада, шунингдек ушбу

кўчага туташган турар жойларда совуқ сув бўлмайд.

21 сентябрь соат 9.00 дан 22 сентябрь соат 9.00 гача —

Юнусовод массивининг 2-квартали ва 2, 3, 4, 5-квар-

талларнинг 9 қаватли биноларида совуқ сув босими камайд.

Високровольный массиви, Мўминово, Морозов, 1-Чер-

данцев кўчалари, Шимолий-Шарқ массивида совуқ сув боси-

ми камайд.

Високровольный массиви, Ж. Обидова ва Транспорт

кўчаларида ёндош турар жойларда, 1-Черданцев ва Зе-

линский кўчасига ёндош турар жойларда совуқ сув бўл-

майд.

22 сентябрь соат 9.00 дан 23 сентябрь соат 9.00 гача —

Халқа йўлга туташган барча турар жой массивлари

— Юнусовод, Қорақамий, Тансиқбоев, ТошМИ, Кали-

нин, Қизил Шарқ массивларида совуқ сув босими камайд.

Раҳимбобоев кўчаси, 3. Саид, Уйғур кўчаларидаги

хусусий сотерда ва халқа йўлга туташ мазкур зонадаги

турар жойларда совуқ сув бўлмайд.

Високровольный массиви, Мўминово, Морозов, 1-Чер-

данцев кўчалари, Шимолий-Шарқ массивида совуқ сув

босими камайд.

Високровольный массиви, Ж. Обидова ва Транспорт

кўчаларида туташган турар жойларда 1-Черданцев мас-

сиви, Зелинский кўчасига туташган турар жойларда со-

вуқ сув бўлмайд.

23 сентябрь соат 9.00 дан 24 сентябрь соат 9.00 гача —

Фрунзе, Чилонзор, Акмал Ибромов районлари ва

Школьный, Хлоповский, Абдуллаев, Байнал-Минал, Г.

Ғулом, Х. Турсунқулов кўчалари бўйлаб — турар жой

массивлари ва мазкур кўчалар зонасидаги уйларда совуқ

сув босими камайд.

Совуқ сув бўлмаган ерларга автовозовлар юбори-

лади.

Справкalar учун телефонлар: 33-15-95, 33-75-95.

ИХТИРОЧИЛАР, РАЦИОНАЛИЗАТОРЛАР,

ВА МУТАХАССИСЛАР ДИҚҚАТИГА!

ЯНГИ ТАШКИЛ ЭТИЛГАН «ИЛМИН-ТЕХНИКА

ТАРАҚҚИЯТИНИ ИНТЕГРАЦИОН РЕАЛИЗАЦИЯ ҚИ-

ЛИШ АССОЦИАЦИЯСИ» КООПЕРАТИВИДА (АНР)

— электроника, микропроцессорли ва аналогик схе-

матика, ҳисоблаш техникаси ва системалар, физика,

химия, механика, мембранали технология бўйича лойи-

ҳачилар, конструкторлар ва технологлар;

— саноат ишлаб чиқариш экономикаси ва уни таш-

кил этиш, атроф муҳитни муҳофаза этиш бўйича мута-

хассислар;

— саноат асбоб-ускуналари бўйича дизайнерлар;

— контроль-ўлчов асбоблари ва автоматлар, электр

асбоб-ускуналари, электроника, вентиляция, иссиқлик

энергетикаси ва совушти техникаси ремонтни бўйича со-

ловчи ва слесарлар, механиклар, радио-электрон аппа-

ратурларни йиғувчилар

ИШДАН АЖРАЛМАГАН ҚОЛДА ЎЗ ИКОДИИ

КОБИЛИТЛАРИНИ ВА МОДИЙ ЭЪТИЕЖЛАРИНИ

ТўЛА ҚОНДИРА ОЛАДИЛАР.

17 СЕНТЯБРЬ соат 10 дан 15.00 ГАЧА, ШАН-

БА КУНЛАРИ Тошкент Техника уйда мутахассислар-

ни рўйхатга олиш конкурси ўтказилади ва айни вақтда

улар ассоциацияга штатли ва штатсиз ходимлар сифати-

да қабул қилинадилар.

Адрес: Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси, 48-уй.

Шаҳар транспорти билан «Революция хибони» бекати-

га борилади. Телефонлар: 33-43-58, 55-76-01.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Театр

Навоий номидаги 93-

бек давлат академик

катта театрида — 16/IX да